

Försättsblad till skriftlig tentamen vid Linköpings Universitet

Datum för tentamen	2011-05-14
Sal (1) Om tentan går i flera salar ska du bifoga ett försättsblad till varje sal och <u>ringa in</u> vilken sal som avses	TER1
Tid	14-18
Kurskod	732G60
Provkod	TEN1
Kursnamn/benämning Provnamn/benämning	Statistiska metoder Tentamen
Institution	IDA
Antal uppgifter som ingår i tentamen	4
Jour/Kursansvarig Ange vem som besöker salen	Oleg Sysoev
Telefon under skrivtiden	0735673482
Besöker salen ca kl.	10
Kursadministratör/kontaktperson (namn + tfnr + mailaddress)	Carita Lilja, 1463, carita.lilja@liu.se
Tillåtna hjälpmedel	Med skrivningen häftad formelsamling. Räknedosa.
Övrigt	
Vilken typ av papper ska användas, rutigt eller linjerat	rutigt
Antal exemplar i påsen	

Tentamen

Linköpings Universitet, Institutionen för datavetenskap, Statistik

Kurskod och namn: 732G60 Statistiska Metoder
Datum och tid: 2011-05-14, 14-18
Jourhavande lärare: Oleg Sysoev
Tillåtna hjälpmedel: Med skrivningen häftad formelsamling. Räknedosa.
Betygsgränser: Tentamen omfattar totalt 20p. Godkänt från 12p, väl godkänt från 16p.
Siffrorna i uppgifterna är påhittade.

Redovisa och motivera tydligt alla dina lösningar!

Formelsamlingen finns på de sista sidorna

Uppgift 1 (3p)

- a) För att undersöka arbetsmiljön på ett stort företag var det bestämt att skicka en enkät till ett antal anställda där bland annat fanns frågan "Hur många dagar under den senaste veckan jobbade du övertid?" Resultatet:

Antalet "övertidsdagar"	0	1	2	3	4	5	6	7
Antalet anställda som svarade så	13	4	16	12	5	3	1	0

Beräkna 95% konfidensintervall för det genomsnittliga antalet dagar som anställda på detta företag jobbar övertid (3p)

Uppgift 2 (3p)

Enkätundersökningen som omfattade 90 män och 40 kvinnor på ett stort företag visade att 16.5% män och 20.9% kvinnor tycker att de tjänar för lite. Pröva på 99% konfidensnivå om andelen kvinnor som är missnöjda med sina lön är större än respektive andelen män på detta företag.

Uppgift 3 (8p)

Följande tabell visar priser (Ls, lettiska lats) och konsumtion (i 1000-tal Ls) av två olika varor i en butik i Lettland.

	06/2008	01/2009	06/2009	01/2010	06/2010
Pris per kilo, bovete	0.45	0.60	0.53	0.64	0.85
Pris per kilo, ris	0.66	0.74	0.70	0.75	0.70
Konsumtion, bovete	22.5	23.7	22.5	23.2	30.1
Konsumtion, ris	28.2	30.9	27.4	31.2	28.9

- Rita ett diagram som visar hur många kilo bovete som har köpts i butiken vid de olika tidpunkterna. (2p)
- Beräkna enkla prisindex med basår 06/2009 för ris och för bovete. (2p)
- Beräkna ett kedjeprisindex med årslänkar av Laspeyre-typ och basår 06/2008. Hur har detta index förändrats mellan 06/2008 och 06/2010? (4p)

Uppgift 4 (6p)

Tabellen nedan redovisar priset av hus (miljoner SEK) som såldes i ett visst område och dess ålder (år).

Pris	Ålder
2,13	15
3,21	2
1,98	17
2,20	10
2,60	5

- Betrakta en modell med Pris som respons och Ålder som förklaringsvariabel och skatta regressionskoefficienter med minsta-kvadratmetoden (redovisa uträkning) och redogör den skattade regressionsekvationen. Tolk båda regressionskoefficienterna. (4p)
- Beräkna korrelationskoefficienten och tolka den. (2p)

Medelvärde $\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$

Medianen

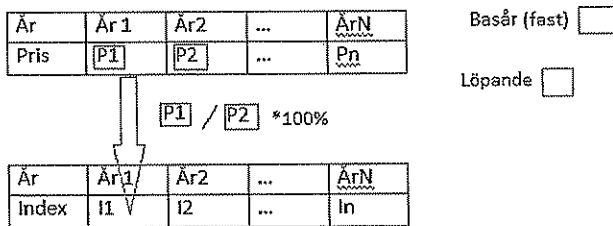
- Udda n $x_m = x_{(n+1)/2}$
- Jämnt n $x_m = \frac{x_{n/2} + x_{n/2+1}}{2}$

Standardavvikelse: $s = \sqrt{\frac{n}{n-1} (\overline{x^2} - \bar{x}^2)}$

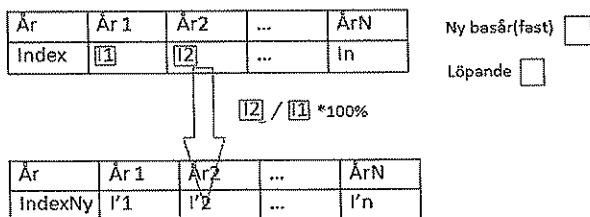
Lådagrammets punkter:

- Uteliggare (punkter $< Q1 - 1.5 * \text{kvartilavstånd}$)
- Max(minvärde, $Q1 - 1.5 * \text{kvartilavstånd}$)
- Q1
- Medianen
- Q3
- Min(maxvärde, $Q3 + 1.5 * \text{kvartilavstånd}$)
- Uteliggare (punkter $> Q3 + 1.5 * \text{kvartilavstånd}$)

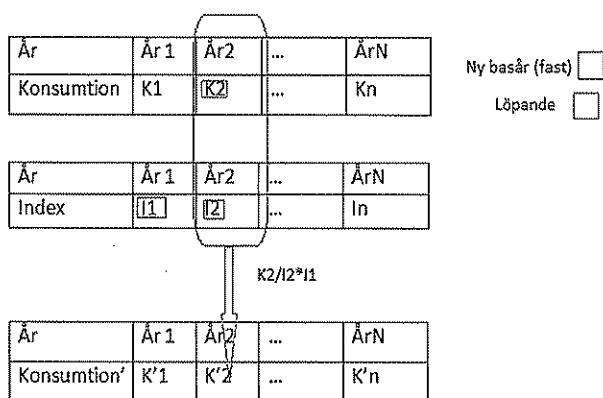
Omräkning till Index

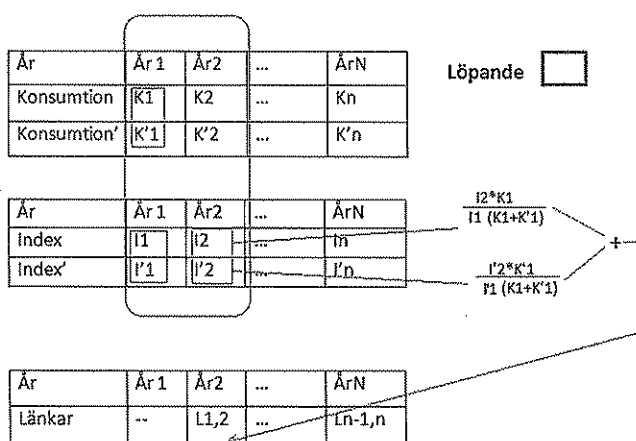
Byte av basår

Deflatering

Kedjeprisindex

$$I_t = L_{1,2} \cdot L_{2,3} \cdot \dots \cdot L_{t-1,t} \cdot 100$$

Regression

$$y = a + bx \quad r = \frac{\overline{xy} - \bar{x} \cdot \bar{y}}{\sqrt{(\overline{x^2} - \bar{x}^2)(\overline{y^2} - \bar{y}^2)}} \quad b = \frac{\overline{xy} - \bar{x} \cdot \bar{y}}{\overline{x^2} - \bar{x}^2} \quad a = \bar{y} - b\bar{x}$$

Residualer

$$e = y - \hat{y} \quad \text{där} \quad \hat{y} = a + bx_i$$

Chitvå-metoden

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

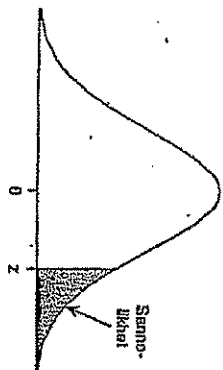
Frihetsgraderna: K-1 för envägsindlad tabell och (R-1)(K-1) för korstabell.

Tabell 1 Normalfördelningen

Tabellen ger sannolikheten att en standardiserad normalfördelad variabel är större än ett visst värde z.

Exempel: Sannolikheten att få ett värde större än 1,23 är 10,9%.

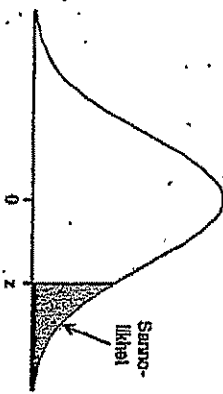
Den standardiserade normalfördelningen är symmetrisk kring punkten noll. Därför ges sannolikheterna endast för positiva z-värden.

z	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
0,0	50,0	49,6	49,2	48,8	48,4	48,0	47,6	47,2	46,8	46,4
0,1	46,0	45,6	45,2	44,8	44,4	44,0	43,6	43,3	42,9	42,5
0,2	42,1	41,7	41,3	40,9	40,5	40,1	39,7	39,4	39,0	38,6
0,3	38,2	37,8	37,4	37,1	36,7	36,3	35,9	35,6	35,2	34,8
0,4	34,5	34,1	33,7	33,4	33,0	32,6	32,3	31,9	31,6	31,2
0,5	30,9	30,5	30,2	29,8	29,5	29,1	28,8	28,4	28,1	27,8
0,6	27,4	27,1	26,8	26,4	26,1	25,8	25,5	25,1	24,8	24,5
0,7	24,2	23,9	23,6	23,3	23,0	22,7	22,4	22,1	21,8	21,5
0,8	21,2	20,9	20,6	20,3	20,0	19,8	19,5	19,2	18,9	18,7
0,9	18,4	18,1	17,9	17,6	17,4	17,1	16,9	16,6	16,4	16,1
1,0	15,9	15,6	15,4	15,2	14,9	14,7	14,5	14,2	14,0	13,8
1,1	13,6	13,3	13,1	12,9	12,7	12,5	12,3	12,1	11,9	11,7
1,2	11,5	11,3	11,1	10,9	10,7	10,6	10,4	10,2	10,0	9,9
1,3	9,7	9,5	9,3	9,2	9,0	8,9	8,7	8,5	8,4	8,2
1,4	8,1	7,9	7,8	7,6	7,5	7,4	7,2	7,1	6,9	6,8
1,5	6,7	6,6	6,4	6,3	6,2	6,1	5,9	5,8	5,7	5,6
1,6	5,5	5,4	5,3	5,2	5,1	4,9	4,8	4,7	4,6	4,6
1,7	4,5	4,4	4,3	4,2	4,1	4,0	3,9	3,8	3,8	3,7
1,8	3,6	3,5	3,4	3,4	3,3	3,2	3,1	3,1	3,0	2,9
1,9	2,9	2,8	2,7	2,7	2,6	2,6	2,5	2,4	2,4	2,3
2,0	2,3	2,2	2,2	2,1	2,1	2,0	2,0	1,9	1,9	1,8
2,1	1,8	1,7	1,7	1,7	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,4
2,2	1,4	1,4	1,3	1,3	1,3	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1
2,3	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8
2,4	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,6

Tabell 2 Normalfördelningen

Kritiska värden, z-värden för vissa sannolikheter.

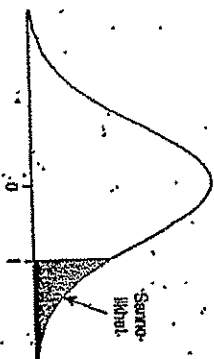

Sannolikhet	z	Sannolikhet	z	Sannolikhet	z
50%	0,00	9%	1,34	2,5%	1,96
40%	0,25	8%	1,41	1,0%	2,33
30%	0,52	7%	1,48	0,5%	2,58
20%	0,84	6%	1,55	0,1%	3,09
10%	1,28	5%	1,64	0,05%	3,29

722560
18/5-01

Tabell 3 t-fördelningen

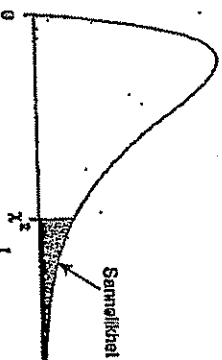
Kritiska värden. t-värden för vissa sannolikheter.

fg	Sannolikhet					
	5%	2,5%	1%	0,5%	0,1%	0,05%
5	2,02	2,57	3,36	4,03	5,89	6,87
6	1,94	2,45	3,14	3,71	5,21	5,96
7	1,89	2,36	3,00	3,50	4,79	5,41
8	1,86	2,31	2,90	3,36	4,50	5,04
9	1,83	2,26	2,82	3,25	4,30	4,78
10	1,81	2,23	2,76	3,17	4,14	4,59
11	1,80	2,20	2,72	3,11	4,02	4,44
12	1,78	2,18	2,68	3,05	3,93	4,32
13	1,77	2,16	2,65	3,01	3,85	4,22
14	1,76	2,14	2,62	2,98	3,79	4,14
15	1,75	2,13	2,60	2,95	3,73	4,07
16	1,75	2,12	2,58	2,92	3,69	4,01
17	1,74	2,11	2,57	2,90	3,65	3,97
18	1,73	2,10	2,55	2,88	3,61	3,92
19	1,73	2,09	2,54	2,86	3,58	3,88
20	1,72	2,09	2,53	2,85	3,55	3,85
21	1,72	2,08	2,52	2,83	3,53	3,82
22	1,72	2,07	2,51	2,82	3,50	3,79
23	1,71	2,07	2,50	2,81	3,48	3,77
24	1,71	2,06	2,49	2,80	3,47	3,75
25	1,71	2,06	2,49	2,79	3,45	3,73
26	1,71	2,06	2,48	2,78	3,44	3,71
27	1,70	2,05	2,47	2,77	3,42	3,69
28	1,70	2,05	2,47	2,76	3,41	3,67
29	1,70	2,05	2,46	2,76	3,40	3,66
30	1,70	2,04	2,46	2,75	3,39	3,65
40	1,68	2,02	2,42	2,70	3,31	3,55
60	1,67	2,00	2,39	2,66	3,23	3,46
120	1,66	1,98	2,36	2,62	3,16	3,37
∞	1,64	1,96	2,33	2,58	3,09	3,29

Tabell 4 χ^2 -fördelningen

Kritiska värden. χ^2 -värden för vissa sannolikheter.

fg	Sannolikhet			fg.	Sannolikhet		
	5%	1%	0,1%		5%	1%	0,1%
1	3,84	6,63	10,83	26	38,89	45,64	54,05
2	5,99	9,21	13,82	27	40,11	46,96	55,48
3	7,81	11,34	16,27	28	41,34	48,28	56,89
4	9,49	13,28	18,47	29	42,56	49,59	58,36
5	11,07	15,09	20,52	30	43,77	50,89	59,70
6	12,59	16,81	22,46	31	44,99	52,19	61,10
7	14,07	18,48	24,32	32	46,19	53,49	62,49
8	15,51	20,09	26,12	33	47,40	54,78	63,87
9	16,92	21,67	27,88	34	48,60	56,06	65,25
10	18,31	23,21	29,59	35	49,80	57,34	66,62
11	19,68	24,72	31,26	36	51,00	58,62	67,99
12	21,03	26,22	32,91	37	52,19	59,89	69,35
13	22,36	27,69	34,53	38	53,38	61,16	70,71
14	23,68	29,14	36,12	39	54,57	62,43	72,06
15	25,00	30,58	37,70	40	55,76	63,69	73,41
16	26,30	32,00	39,25	41	56,94	64,95	74,75
17	27,59	33,41	40,79	42	58,12	66,21	76,09
18	28,87	34,81	42,31	43	59,30	67,46	77,41
19	30,14	36,19	43,82	44	60,48	68,71	78,75
20	31,41	37,57	45,31	45	61,66	69,96	80,08
21	32,67	38,93	46,80	46	62,83	71,20	81,39
22	33,92	40,29	48,27	47	64,00	72,44	82,72
23	35,17	41,64	49,73	48	65,17	73,68	84,03
24	36,42	42,98	51,18	49	66,34	74,92	85,35
25	37,65	44,31	52,62	50	67,50	76,15	86,66

Beskrivande statistik

Medelvärde

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

$$\bar{x} = \frac{\sum f \cdot x}{n}$$

Standardavvikelsen

$$s = \sqrt{\frac{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}{n-1}}$$

$$s = \sqrt{\frac{\sum f \cdot x^2 - \frac{(\sum f \cdot x)^2}{n}}{n-1}}$$

Regressionslinjen

$$y = a + b \cdot x$$

$$a = \bar{y} - b \cdot \bar{x}$$

$$b = \frac{\sum xy - \frac{\sum x \sum y}{n}}{\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n}}$$

Korrelationskoefficienten

$$r = \frac{\sum xy - \frac{\sum x \sum y}{n}}{\sqrt{\left(\sum x^2 - \frac{(\sum x)^2}{n} \right) \left(\sum y^2 - \frac{(\sum y)^2}{n} \right)}}$$

Residualspridningen

$$s_e = \sqrt{\frac{\sum (y - \hat{y})^2}{n-2}} = \sqrt{\frac{(n-1) \cdot s_y^2 \cdot (1-r^2)}{n-2}}$$

$s_e =$

Konfidensintervall

Ett stickprov, populationens andel

$$p \pm z \cdot \sqrt{\frac{p(1-p)}{n}}$$

$$n = z^2 \cdot \frac{p(1-p)}{(d/2)^2}$$

(stickprovets storlek, d är intervalls bredd)

Ett stickprov, populationens medelvärde

$$\bar{x} \pm z \cdot \frac{s}{\sqrt{n}}$$

(stort stickprov)

$$\bar{x} \pm t \cdot \frac{s}{\sqrt{n}}$$

(normalfördelad variabel, $n - 1$ frihetsgrader)

$$n = z^2 \cdot \frac{s^2}{(d/2)^2}$$

TVå oberoende stickprov, skillnader mellan andelar

$$(P_1 - P_2) \pm z \cdot \sqrt{\frac{P_1(1-P_1)}{n_1} + \frac{P_2(1-P_2)}{n_2}}$$

TVå oberoende stickprov, skillnader mellan medelvärden

$$(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) \pm z \cdot \sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}$$

$$(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) \pm t \cdot \sqrt{s_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}$$

där

$$s_p^2 = \frac{(n_1 - 1)s_1^2 + (n_2 - 1)s_2^2}{n_1 + n_2 - 2}$$

($n_1 + n_2 - 2$ frihetsgrader)

Hypotesprövning, testfunktioner

Ett stickprov, populationens andel

$$z = \frac{p - P_0}{\sqrt{\frac{P_0(1-P_0)}{n}}}$$

Ett stickprov, populationens medelvärde

$$z = \frac{\bar{x} - \mu_0}{s / \sqrt{n}}$$

$$t = \frac{\bar{x} - \mu_0}{s / \sqrt{n}}$$

TVå oberoende stickprov, skillnader mellan andelar

$$z = \frac{p_1 - p_2}{\sqrt{p(1-p) \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

(p är andelen i det sammanslagna stickprovet)

TVå oberoende stickprov, skillnader mellan medelvärden

$$z = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - d_0}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

$$t = \frac{(\bar{x}_1 - \bar{x}_2) - d_0}{\sqrt{s_p^2 \left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2} \right)}}$$

χ^2 -metoden

$$\chi^2 = \sum \frac{(O-E)^2}{E}$$